

Sygn. akt VUa 20/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Andrzej Marek (spr.)

Sędziowie: SSO Jacek Wilga

SSR del. Agnieszka Czyczerska

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2013 roku w Legnicy

na rozprawie

sprawy z odwołania A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 4 czerwca 2013 roku

sygn. akt IV U 84/13

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala, nieobciążając ubezpieczoną kosztami zastępstwa procesowego należnymi organowi rentowemu za obie instancje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Legnicy zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 17 stycznia 2013 r. w ten sposób, że „wysokość podstawy wymiaru prawa ubezpieczonej A. S. do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 30 listopada 2012 r. do 16 maja 2013 r. obejmuje kwotę zadeklarowaną przez ubezpieczoną od miesiąca listopada 2012 r. tj. 8755, 55 zł.

W uzasadnieniu Sad Rejonowy wskazał, że w sytuacji ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego w pierwszym miesiącu podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu (urodzenie przez ubezpieczoną prowadzącą działalność gospodarczą dziecka w dniu 30 listopada 2012 r. w sytuacji, w której - ponownie, po przerwie - zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w dniu 5 listopada 2012 r.) w wysokości zadeklarowanej konkretnie kwoty podstawy wymiaru (maksymalnej – wynoszącej 250 % przeciętnego wynagrodzenia) i odprowadzenia w terminie i w pełnej wysokości składek ubezpieczeniowych, przysługuje zasiłek w wyliczonej od zadeklarowanej podstawy. Powołał się Sąd Rejonowy na wyrok SN z dnia 14 kwietnia 2012 r. (I UK 350/11).

Apelację od tego orzeczenia wniósł organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię w szczególności art. 6 ust.1, 29 ust.1 i 52 w związku z art. 48 oraz 49 zasiłkowej (ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa) poprzez ustalenie, że podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego wnioskodawczyni za okres od 30 listopada 2012 r. do 16 maja 2013 r. wynosi 8.755, 55 zł.

Powołując ten zarzut organ rentowy wniósł o wydanie orzeczenia reformatoryjnego i oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Spór sprowadza się do ustalenia, czy podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego wnioskodawczyni - która (ponownie) od 5 listopada 2012 r. jako osoba prowadząca działalność gospodarczą wniosła o objęcie dobrowolnym ubezpieczaniem chorobowym i w tym samym miesiącu tj. 30 listopada 2012 r. urodziła dziecko – może być ustalona na maksymalnym poziomie (zadeklarowana przez wnioskodawczynię za ten miesiąc maksymalna podstawa wymiaru stanowiąca 250 % przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale), czy też - jak to przyjął organ rentowy – na poziomie minimalnym określonym w art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej.

Zaprezentowany przez Sad Rejonowy pogląd w tym zakresie nie zasługuje – w ocenie Sądu Okręgowego – na aprobatę. W tej sytuacji nie znajdują zastosowania ogólne reguły ustalania wysokości tego zasiłku (art. 48 – 52 ustawy zasiłkowej) wynikające z przyjęcia do podstawy wymiaru przychodu (w rozumieniu art. 3 pkt 4 ustawy, czyli zadeklarowanej kwoty stanowiąca podstawę wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po odliczeniu kwoty określonej w tym przepisie) za okres 12 miesięcy lub przychodu osiągniętego w krótszym okresie, jeżeli przesłanka prawa do świadczeń z ubezpieczenia wypełniła się przed upływem 12 miesięcy prowadzenia działalności.

Reguły te nie są bowiem odpowiednie wobec ubezpieczonej, której prawo do świadczeń powstało w pierwszym miesiącu po przystąpieniu do ubezpieczenia, w związku z czym okres ubezpieczenia przed urodzeniem dziecka nie trwał przez co najmniej jeden pełny miesiąc. Nie jest możliwe wówczas odwołanie się do jakiegokolwiek okresu ubezpieczenia obejmującego jeden pełny miesiąc kalendarzowy, a skoro okres uwzględniany w podstawie wymiaru zasiłku nie może być dłuższy niż 12 miesięcy ale i nie krótszy niż pełny miesiąc kalendarzowy i musi w całości przypadać na czas aktualnego ubezpieczenia, to zasad ustalania podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego należy poszukiwać w innych przepisach, niż art. 48 ust. 1 i odpowiednio stosowany art. 36 ust. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W ustawie o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ustanowiono inną zasadę ustalania podstawy wymiaru zasiłku z ubezpieczenia chorobowego przysługującego w wypadku, gdy przed powstaniem niezdolności do pracy ubezpieczenie nie trwało przez co najmniej jeden miesiąc kalendarzowy. Przewidziano zastąpienie proporcjonalnej wielkości przychodu kwotami zastępczymi - odpowiednio - w odniesieniu do zasiłku wynikającego z wykonywania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę kwotą wynagrodzenia, które ubezpieczony pracownik osiągnąłby, gdyby pracował cały miesiąc (art. 37 ustawy zasiłkowej), a do innych ubezpieczonych, kwotami wskazanymi w art. 49 tej ustawy. Stosownie do tego przepisu, przy ustalaniu podstawy wymiaru dla ubezpieczonych nie będących pracownikami, przychód pochodzący z niepełnego miesiąca kalendarzowego, ze względu na powstanie przesłanki prawa do zasiłku macierzyńskiego przed jego upływem, zastępowany jest kwotami zastępczymi wskazanymi w art. 49 pkt 1-4 ustawy.

W art. 49 pkt 1 ustawy postanowiono, że w wypadku ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, podstawę wymiaru zasiłku stanowi ta najniższa podstawa wymiaru składek, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 ustawy, czyli po potrąceniu kwoty odpowiadającej 13,71% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe. Nie chodzi zatem o rzeczywisty niepełny lub uzupełniony w jakiś sposób dochód rzeczywisty, lecz o podstawę wymiaru składki ustaloną w kwocie najniższej. Dla tych ubezpieczonych tak ustalona kwota odpowiada kwocie przychodu za pełny miesiąc prowadzenia działalności gospodarczej i zastępuje kwotę zadeklarowaną.

Argumentacja taka – jako zgodna z założeniem racjonalności systemu ubezpieczeń społecznych, w którym powinna występować określona relacja pomiędzy kwotą opłacanych składek a ryzykiem ubezpieczeniowym (zasada wzajemności) i związana z tym konieczność sprawiedliwego rozłożenia kosztów wypłacanych z tego systemu świadczeń – znalazła swój wyraz w wyroku SN z dnia 6 września 2012 r. (II UK 36/12). Wskazano w nim wprost, że podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego, do którego prawo powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym nieopreżonego innym ubezpieczeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, określa art. 49 pkt 1 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jako najniższą podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 tej ustawy, bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub 18a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Argumentację wskazaną w tym orzeczeniu Sąd Okręgowy w pełni podziela.

Z powyższych względów zaskarżony wyrok podlegał zmianie poprzez oddalenie odwołania ubezpieczonego (art. 386 kpc).

Mając na uwadze charakter sprawy i sytuację materialną ubezpieczonego odstąpiono od obciążania go kosztami procesu (art. 102 k.p.c.).